

Latweefchu Uwifes.

Ur augstas Gewefchanas = Kummiffiones sinu un nowehleschanu.

Nr. 42. Zettortdeenâ 19tâ Oktoberâ 1833.

No Jelgawas.

Latweefchu Uwifes laffa schabdas un tahdas labbas sinnas par daschadeem notiffumeem, kas tohp farakstitas lai lassitajeem par pamahzifchanu buhtu, un tohs ffubbinatu jo deenas jo wairak pehz wiffadas derrigas gudribas dsihtees. Jo, kad mums schein tohp stabstihst, ko zitti slikti darrijuschi un kas pee teem naw pareisi, tad tas mums par mahzibu, lai no tahdahm leetahm fargamees, un kad dsirdam no labbahm eetaifschanahm, kas pee zitteem irr zeltas, tad tas mums par pamahzifchanu, lai mehš tapatt arri-dsan darram. Tapehz mehš arri lohti wehlejammees, ka no zittahm draudsehm sinnas dabbutum, ka pee tahm ar ffohlahm un ar behrnu mahzifchanu eet, jo Latweefchu brihwibas buhschanâ ta irr weena wiffai lohti waijadfiga leeta, ka behrni tohp wairak mahziti wiffadas gudribas sinnas; jo taggad ta pasauale tahda irr, ka ir semneekem wairak mahzibu waijaga, kad gribb zaur pasauli kultees, ne ka winnu tehweem waijadseja. Warr buht, ka zitteem patiftu, kad semneeki nemahziti paliftu, bet gan jau Latweefchi paschi buhs nomannijuschi ka winnu behrni bes ffohlahm wairs newarrehš istift. Gribbetum labprahst dsirdeht, ka zittas mallas par scho leetu dohma, un kahdas eetaifschanas preefsch Latweefchu behrnu ffohleschanas zittur rohnahš. Stahstifim papreefschu, ka muhsu draudse eet.

Jelgawas Latweefchu draudse irr tif leela, ka lihds definitstuhstoschi zilweki ifgaddus pee fw. Deewa galda eet, ka par gaddu tschetri lihds peezfimts behrnini tohp friftiti, un diwi lihds trihs fimts jaunekli eefwehtiti. Un tatschu eefsch tahm 14 Krohna = un 10 dsuntahm muifschahm, kas pee muhsu draudses peederr, ne weena weeniga lauku-ffohla irraid. Weena gan bij ap-

pasch weenas muifschas, bet — preefsch 2 gaddeem nomirre ffohlmeisters, un no schi laika tur wairs netohp ffohla turreta. Ko nu buhs fazziht? woi Jelgawas Latweefchu draudse farweem behrneem to labbumu newehle, ka tif pat gudri mahziti taptu, ka zitti? nê; jo daschi baggati un turrigi faimineeki makfa leelu naudu, turr faruus behrnus Jelgawas pilsehtâ, un suhta tohs Wahzu ffohlâs. Wezzati, kas proht grahmatu lassihst, mahza paschi faruus behrnus, un dasch tehws un mahte, kas paschi naw eemahziti, jeb kam naw waktas, ismakfa zitteem naudu, lai behrnus ismahza. Bet to baggati ween spehj; kas buhs ar nabbageem kalpu = un deenesta behrneem? tee jau usaug bes mahzibahm ka tahs aistinas un sohsas ko ganna, un labbi kad ar leelu puhlinu teem beidsiht wehl tohp kaffifimus un kahdi pahitari eelausiti. Tad nu tee baggatu faimineeku dehli, kas pilsehtâ Wahzu ffohlâs mahzahs, tee warr deesgan, warr buht arri wairak gudribas farwâ galwâ fanemt, ne ka teem semneeku buhschanâ wajadsehs — un turpretti wiffi zitti behrni paleek mulki eefsch daudj leetahm, kas gan ir semneekam un arrajam lohti derrigas buhtu, kad tahs prastu un sinnatu. To aifihstam paschi, un gan deesgan stennam un waidam pehz ffohlahm, un scheslojamces, ka naw ffohlâs. Bet ko tas lihds? Woi gaidifim, kamehr zitti mums ffohlâs zels, un ffohlâs naudu aismakfahs, un fazzihš: Subteet nu behrnus ffohlâ? Kas to brihweem zilwekeem darrihs? Woi brihweem newajag pascheem par to gabdaht? Kas Wahzeem un muifschneekem ffohlâs zels, kad paschi par farweem behrneem nemakfahs? Nu, sinnaans, semneekem gan naw tahda pilna rohka, ka kungeem un muifschneekem, bet tatschu ifweens leels pagastis par sewi, un mas pagastis ar ohtru kohpâ to spehtu isdarriht

im ffohlu uſtaifiht. Kad tee, kaſ ſawuſ behr-
nuſ pilſehtas ffohlâ ſuhſa, to naudu ſanemtu,
kad wiſſi ſaimneeki, wiſſi wezzaki pehz ſawa
ſpehſa ſameſtu, woi tad taſ pehdigu freklu no
muggura maſſatu, kaſdu ehku dabbuht, fur
ffohlineiſterſ ar ffohlaſ behrneem warretu atniſt?
Un kad tiſſkai ffohlaſ-ehſa irr (woi tad fungi
arri nepaliſdſehſ, kad tiſſkai paſchi pehz tam
dſennameeſ?), woi tad ta buhſ wiſſai leela man-
ta, kad iſſkatrſ ſaimneekſ ffohlineiſterim kaſdu
puhru labbibas dohtu, jeb kad pagaiſtſ tam kaſ-
du deputatu iſtaifiſtu, un wezzaki maſu ffohlaſ
naudu par iſſkatru behrnu maſſatu? Taſſchu pee
zittahim wajadſibahim daſch pagaiſtſ labbu nau-
daſ pulku ſameſt. Bet ta irr noſſchehlojama lee-
ta, ka daſchi, kaſ ſpehſi ſawuſ behrnuſ Waſzu
ffohlâſ turreht, tee dohma: kaſ man kaiſch, un
kaſdſ labbuimſ man no pagaiſta ffohlaſ? neba
manneem behrneem taſſ wajag! Bet woi ne
effam wiſſi lohzeſkli ſawa ſtarpâ? Woi mums ne
peeklahjahſ par to gahdaht, ka Deeweſ taptu pa-
gohdinahtſ ir pee muhſu braſteem zaur mums?
un woi nebuſ iſweenaim pagaiſtam gohdſ preekſch
Deewa un gohdſ preekſch zilwekeem, kad ſewi to
apghadaſ, zaur ko behrni mahzahſ Deewu lab-
baki aſſiht, zaur ko gudraſi tohp, un zaur ko
teem tohp palihdſehſtſ, ka warr laimigaki paſau-
le dſihwoht?

Mu, lai Deeweſ dohd un palihdſ, ka drihſ
arri muhſu draudſe tahdu gohdu un preeku war-
retum peedſihwoht!

J. Richter.

Woi zilwekam leeti derretu, kad
ſinnatu, ko nahkamſ laiſſ tam
atneſſiſſ?

Daudſ zilweki kaſrojuſchi nahkamu laiſſu
eepreekſchu ſinnaht, un jebſchu wehl neweenaim
naw iſdeweeſ Deewa zeltuſ iſgudroht, taſſchu
ir muhſu laiſſoſ daſch labſ dohma: Gan buhtu
branga leeta, kad to warretu ſinnaht kaſ wehl
ar man buhſ un notikſ, un kâ ſchi jeb ta leeta ko
eſ eſmu uſnehmeeſ, man iſdohſeeſ; jo tad taſſ-
ſchu ſinnatu, kaſ man jadarra un kaſ naw ja-

darra, un tad nebuhtu ta ar ſchaubigahim un beh-
digahim dohmahim jakaujahſ. Tahda kaſroſcha-
na irr padarrijuſi, ka wezzoſ tumſchöſ laiſſoſ,
kad laudiſ wehl nebija zaur Deewa wahrdeem
apgaiſnoti, daudſ wiltneeki irr zehluſſcheeſ, kaſ
ſihlneeki un teeſſehmi noſauzeſ, Deewa darbuſ
zaur ſawadu augſtu gudribu eepreekſchu ſinnajo-
ſchi leelijahſ, un weenteefigeem laudim kaſ teem
tizzeja, ar ſawahim ſohlſchanahim daudſ naudaſ
iſwihle. To nu gan newarr leegteeſ, ka pehz
zilweku dohmahim daſchüreiſi gan derretu pare-
dſeht kaſ nahkamâ laiſſa buhſ. Daſch ſemneekſ
neatſtahtu ſawu weetu un ne ee-eetu zittâ ſawu
laimi meklebameſ, kad warretu paredeſht, ka
wiſſſch tur ſawu nelaimi dabbuſ. Daſcha meita
ne-eetu pee wiſſra, kad ſinnatu, ka taſ weenreiſ
par dſehreju un traſgalwu taptſ, un ſeerwai wai-
rak kuhlenu ne kâ maiſeſ dohſ. Daſch nenemtu
aplam uſ parradu, kad ſinnatu, ka nahkoſſchâ
gaddâ tiſ daudſ labbibas nepaaugſ, ka to war-
reſſ maſſaht. Zittſ, kad ſinnatu, ka drihſ buhſ
jamirſt, nebehdatoſ un neſuhditohſ tiſ lohti ſa-
waſ pahrtiſſchanaſ deht, nedſ tiſ gauſchi pehz
mantahim un baggatibu dſihtohſ. Tahdaſ lee-
taſ pehz zilweku dohmahim gan derretu nahkamu
laiſſu eepreekſchu ſinnaht.

Bet kad nu wiſſi Deewa darbi labbi irraid,
un neneeka newarr ſmahdeht, ko taſ debbeſſ-
tehwſ padarrijiſ un eetaiſſiſ, tad taſ gan arri
labbi un derrigi buhſ, ka wiſſſch mums naw weh-
lejiſ wiſſna prahtu eepreekſchu ſinnaht. Daſchaſ
leetaſ zilwekſ ar ſawu paſchu prahtu un gudribu
warr paredeſht, kâ taſ iſdohſeeſ, no daſchaſ
nelaimiſ warr patſ ſargateeſ kad ar apdohmu
dſihwo; bet ko Deeweſ ne irr wehlejiſ paredeſht,
taſ zilwekam arri nebuhtu labbi kad to eepreek-
ſchu ſinnatu. Tapehz kad arri ſihlneeki un teeſ-
ſehmi teeſſcham ko praſtu un mahzetu, tad taſ
taſſchu buhtu grehſ toſ apjautahſ, tapehz ka
Deeweſ zilwekeem tahdu gudribu naw wehlejiſ.

Mehſ arri paſchi warram ſſaidri nopraſt un
nojeht, kad taſ mums leeti nederretu, bet jo
wairak par nelaimi buhtu, kad ſinnatum, ko
nahkamſ laiſſ mums atneſſiſſ. Kad tu ſinnatu,

Fa tew par weenu jeb diwi gabdeem jamirst buhs, woi tad tawa firds weenumehr ne nomohzitohs un kultohs ar behdigahm mirschanas dohmahm, kas tew nelautu neweenu deenu meerigi un preezigi nobsihwoht? Jeb kad kahds kalps eepreekschu sinnatu, fa Deews tam weenreis leelu mantu, baggatibu jeb zittu laimi eedohs, tad tas to laifu nemas newarretu sagaidiht, tad tas wissu sinahdetu kas tam taggad irr, wissi darbi tam jo gruh-ti taptu, klausiht wairs nepatiftu, rupja maise wairs nesinnetu, un wissa laime fo pehz dab-buhs, neatmaksatu tahs mohkas, fo to gaidi-dams zeetis irr. Tapatt kad fainneeks, kad naimmatehws wissu to sinnatu, fo peedsihwohs pee laukeem, pee behrneem, wissâ fawâ buhscha-nâ, Deewsin woi tam wehl patiftu dsihwoht eeksch tahdahm nemittejamahm behdigahm un bailigahm dohmahm un gaidischanahm? — Bet tâ kad to labbumu, to preeku, to gohdu, to lai-mi, kas mums weenreis notiks, papreekschu nesinnam — tad jo leelaks preeks, kad to peedsih-wojam. Kad tahs nelaines, tahs skahdes, tahs likstas papreekschu nesinnam, tad arri naw pa-preekschu jabehdajahs, un naw diwlahrtigi ja-bauda, bet tif tad, kad tahs mums useet, un ne jau preekschlaifa. Tapehz Deews to nahka-mu laifu ar tumfibu aplahjis, lai falda zerriba un palauschana us Deewu muhsu deenas eepree-zina, lai prahts un apdohms muhsu dsihwoscha-nu walda, un lai sawu likteni, laimi un nelai-mi, labbas un gruhtas deenas tam pawehlejam, kas labbaki sinn kas mums derr, un kas mums to neleegs, kas mums par ihstu dwehseles-laimi wajadsigs.

5 Mohsus grahmata, 18 nodalka, 10 un 11 pantina: „Lai tawâ starpâ netohp atrasts kas siblefchanas zeeni, jeb laifa-zeenitajs, jeb kas putnu brehfchanu zeeni, jeb burwis, jeb ap-mahnetais, kas apmahneschanas zeeni.“

M i h l i a.

Kas tas irr, kas rihtôs ar tschetrahm kahjahm kaiga, pufsdeena ar diwahm un waffarâ ar trim?

Teesas flubbinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis 11. 11. 11., tohp no Krohna Behrsmuischas pagasta teesas wissi tee, kam kahdas taisnas parrabu prassischanas pee ta ne-laika Schibbesmuischas (Alexanderhof) fainneeka un pagastu wezakaja Dimsu Jahna buhtu, scheid aizinati, us to 25tu Nowembera deenu f. g. ar sawahm prassi-schanahm pee schihs pagasta teesas peeteiktees, ar to pamahzishanu, fa tee, kas nepeeteiktees, wehlaki wairs netaps peenemti. Ta lihds arridsan tohp wissi tee, kas ar to peeminnetu Dimsu Jahna rehkimunâ warr buht stahwejuschi un tam pascham, kahdâ wihsê buhdams, parradâ irr, scheid usaizinati, us to wirs-peeminnetu deenu schê ar saweem parradeem peeteiktees, ar to peemineschanu, fa tee, kas few paschi nepeeteiktees, wehlaki ar dubbultu maksu aplikti klus. To buhs wehrâ nemt!

Krohna Behrsmuischas pagasta teesa taini 27tâ Sep-tembera 1833.

(S. W.)

H. Peise, peesehdetais.

(Nr. 401.)

Müller, pagasta teesas ffrihweris.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis 11. 11. 11., tohp no Wikstes muischas pagasta teesas wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassischanas pee to atliffuschu mantu ta nomirruscha Wikstes fainneeka Muldu Di-drikka buhtu un par kurra mantu parradu labbad zaur schihs deenas spreedumu konkursis nolikts tappis, aizi-nati, lai pee saudeschanas sawas teesas wiswehlaki lihds 11tu Nowembera f. g. ar sawahm prassischchanahm pee schihs pagasta teesas peeteizahs.

Wikstes pagasta teesa 16tâ Septempera 1833.

(S. W.)

††† Raffeneel Danzke, pagasta wez-zakais.

(Nr. 81.)

G. Reichmann, pagasta teesas ffrihweris.

Jebschu jau 15tâ Mei f. g. pehz Tuffumes wirs-pilskunga teesas spreeduma ta nodohmiata isdallischana tahs ohtras Heinrich Alexander von den Brinken-Zg-genes konkurses twehruma mantas apstiprinata tappe, tatschu daschi, kurreem pee schihs konkurses mantas dalka irr, isgahjuschu Jahnu terminâ par prettinem-schanu tahs wimeem peekrisamas naudas naw melde-juschees: tadeht tohp tee paschi zaur to appakschâ ral-ftitu pahrstahweju tahs peeminnetas konkurses mantas usaizinati, lai lihds 28tu Oktober f. g. to teem pee-kristamu naudu, woi paschi woi zaur geldigeem wez-neekeem schèpatt pee winna Talsenè pretti nemm.

Talsenè, 19tâ September 1833.

Dakters Wridrik Kupffer.

Zittas flubdinafchanas.

23schâ Dktober un tannis pehz tam nahkamâs beenas, preefsch pusebeenas pulksten 10 lihds 12, un pehz pusebeenas pulksten 1 lihds 5 taps Salkas muishas pilli daschadas leetas, ka:

- 1) leels pulks daschadu namma leetu (mehbeles), wiswairak no farkana kohka;
- 2) rupji gultneeki, kummodes, leeli un masi galbi zc.;
- 3) ittin jauni un nebruhketi smalku mahlu traufi (Fajangs), prohti: blohdes, schkihves (tallerki), terrihnes zc.;
- 4) tahdi paschi rupji mahlu = traufi;
- 5) jaunas un nebruhketas glahses un karaffes (smalkas uhdens buddeles) no daschadahm surtehm;
- 6) daschas porzellana tehjas = traufi (teh = ferwihs) no leelas wehrtas;
- 7) tapatt zittas surtes no tehjas = tassehm, tehjas = kannehm, kruhsehm zc.;
- 8) skahrda rihki, kâ kassè = kannes, laternes (wehja lukturi), leelas namma laternes, rakstamaji rihki zc.;
- 9) daschadas teh = brettes;
- 10) balti plattireeti lukturi ar trim un ar weenu pihpi, kâ ari brongfes lukturi;

- 11) lukturi daschadas rupjas surtes;
- 12) eljes lukturi (lampes);
- 13) pahri dutschu puzz = schkehru;
- 14) jaunas mehbelu = bortes;
- 15) jaunas seena = madrazzes;
- 16) leels pulks jaunu nebruhketu galda = drahnu, fo Flehmissu nosauz, kâ: galda = drahnas, no daschada leeluma un simeschanas, un salwettes tapatt ar daschadu simeschaniu;
- 17) rupji bohni = willaini gultas = dekki;
- 18) daschadi ratti; un
- 19) daschadi jahjami un brauzamaji sirgi —

us uhtrupi prett skaidru makfaschanu isdohsti, tapehz tohp wissi, kam patiktu fo pirkt, saazinati, lai tannis peeminnetas deenas scheid sanahktu.

Salkasmuishâ, 7tâ Dktober 1833.

Telsh Schlibbesmuishas Wendiau mahjahm nakts laikâ spahres un mehrbalki no inventariuma ehkas noslaufti un sagti irraid — kas skaidru peerahdischanu warr peenest kas tas wainigais irraid, desmit subdrubbulus patezibas naudu no Dohbeles pasteskunga Everts dabuhes.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihgè tanni 9tâ Dktobera 1833.

	Sudraba nauda.		Sudraba nauda.		
	Rb.	Kp.	Rb.	Kp.	
3 rubli 60 kap. papihru naudas geldeja	1	—	1 pohds kannepu	1	—
5 — papihru naudas	1	37	1 — linnu labbakas surtes — —	2	—
1 jauns dahlderis	1	32	1 — — flittakas surtes — —	1	80
1 puhrs rudsu . . . . . tappe makfahts ar	1	50	1 — tabaka	—	90
1 — kweeschu	1	80	1 — dselses	—	65
1 — meeschu	1	—	1 — sweesta	2	25
1 — meeschu = putrainu — —	1	50	1 muzzza filku, preeschu muzzâ — —	6	25
1 — ausu	—	60	1 — — wihkschnu muzzâ — —	6	50
1 — kweeschu = miltu	2	20	1 — farkanas fahls — —	6	—
1 — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	60	1 — rupjas leddainas fahls — —	5	—
1 — rupju rudsu = miltu — —	1	40	1 — rupjas baltas fahls — —	4	50
1 — firnu	1	30	1 — smalkas fahls	4	—
1 — linnu = sehklas	4	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weena maksa.		
1 — kannepu = sehklas	1	10			
1 — kimmenu	5	—			

B r i h w d r i f f e h t.

No juhrmallas = gubernementu augstas waldischanas pusses: J. D. Braunschweig, grahmatu pahrluhkotais.